НАША НІВА

Цэна асобнаго нумэру 5 кап.

Выходзіць што тыдзень

Адрэс рэдакціі і адміністрацыі: **Вільня, Віленская вул., № 29**

Цэна с перасылкай і дастаўкай на 1 г. 2 р. 50 к., на 6 мес.—1 р. 25 к. на 3 м.—65 к., на 1 мес.—25 к. За граніцай: на 1 г.— 4 р. на 6 мес.—2 р 3 мес.—1 р. Перамена адрэсу— 20 кап.

Абвесткі прыймаюцца на апошняй страніцы па 20 кап. за лінейку малымі літэрамі Рукапісы і карэспандэнціі, прысланые у рэдакцію, павінны быць чытэльна напісаны с праўдзівай фаміліей і адрэсам таго, хто яе прысылае. Можна такжэ падпісаць прозвішчэ разам з фаміліей, хто не захочэ, каб была надрукавана праўдзівая фамілія Адрэс і фамілія толькі для ведама рэдакціі. Рукапісы аўторам не вертаюцца назад

Год IX. 7 Лютаго 1914 г. № 6

Не перэбіраюць у способах.

Дзе толькі ёсць іскра жыцьця, там павінна быць і вайна за жыцьцё. Такое права прыроды на ўсей зямлі.

Але каб у вайне захавалося паважаньне ворага, вайна павінна быць чэснай. Такое права вайны устанавілі сабе народы.

На жаль у вайне проці нашага адраджэньня ворагі яго не перэбіраюць у способах.

Найлепей даводзюць гэта апошніе здарэньня у нашым жыцьці.

У № 3 «Н. Н.» друкавалася стацьця «Новая напасць». Напасьцю названы быў там той гоман, які польскіе націоналістычные газэты паднялі с прычыны выкрытых Крысякам пісем украінскага сьвяшчэніка Ганіцкаго да павадыра нямецкіх націоналістоў Тідэмана, у каторых Ганіцкі рабіў праекты, каб прыцягнуць да змаганьня с палякамі беларусоў і літвіноў.

Права ўсіх народоў і справядлівасць людзкая кажэ, што за чужые паступкі ніхто не атказывае. Нават болей: нельга, напрыклад, караць бацьку за сына, брата за брата, суседа за суседа і т. д., а ешчэ менш можна караць народ за паступкі і словы чужога чэлавэка, каторы гаворыць ці пішэ ад імені данаго народу, ні маючы на гэта упаважненьня.

А аднак за пісьмы Ганіцкаго да Тідэмана польскіе націоналісты вінавацяць увесь беларускі рух. Мала таго: пасьля апублікаваньня у „Н. Н.“ заявы дэмократычнай беларускай групы, што з нямецкімі гакатыстамі яна нічога супольнаго ні мае і аб ніякіх стасунках з імі ня ведае, усё ж такі польскіе гакатысты ня кінулі за пісьмы Ганіцкаго паганіць беларускі рух, ды нават хапіло у іх бязчэльнай сьмеласьці пісаць, бытцым павадыры беларускаго руху бралі грошы ад нямецкіх гакатыстоў.

Гэта ўжо ня чэсная вайна, а нягодная напасць, несумленная палітыка.

На чым жэ апіраюцца польскіе гакатысты, кідаючы гэткіе закіды?

Апіраюцца на апублікаваных пісьмах Ганіцкаго да Тідэмана. Што-ж мы знаходзім у тых пісьмах? А вось што.

Ганіцкі, пазнаёміўшыся з нейкім беларусам і меўшы з ім гутарку аб комэрцыйных справах, пісаў аб тых справах да Тідэмана і, як відаць з усяго, хацеў гэтае сваё знаёмства выкарыстаць дзеля сваіх палітычных мэт. Гэтак у пісьме з дня 18 серпня 1910 году Ганіцкі пішэ, бытцым «да яго зверталіся» літвіны і беларусы у справе хаўрусу з гакатыстамі. Але ўжо у другім пісьме (з 29 серпня 1910 г.), пісаным да таго-ж Тідэмана, відаць, што у першым не было праўды: тутака Ганіцкі толькі кажэ, што добра было-бы *прыцягнуць* беларусоў і літвіноў да гакатыстоў, ды пытаецца у Тідэмана, ці варта яму гэтым дзелам займацца? А ў трэцьцім пісьме (з дня 17 верэсьня 1910 г.) дык ужо ясна сказана, што «той з Расеі» маніцца прыехаць у Нямеччыну у сваіх асабістых справах, але Ганіцкі яго да таварыства гакатыстоў (Ostmarkenverein) не пасылае, бо лічыць яго няпэўным: „Людзі с Расеі“—пішэ Ганіцькі — маюць такі асаблівы „дух“, праз каторы, відаць, з гакатыстамі іх нельга звязаць.

С пісем тых можна выснаваць адно: Ганіцкі, каб паказаць прад гакатыстамі сваю сілу, нагаварыў ім аб беларусах і літвінох нет ведама чаго, хаця с сваім знаёмым, с каторым спатыкаўся, як відаць, баяўся аткрыта гаварыць. Адным словам, с пісем Ганіцкаго відаць, што ён толькі *пробавау* зачапіць беларусоў і літвіноў, каб прыцягнуць іх да хаўрусу з гакатыстамі дзеля змаганьня с палякамі.

Змаганьне з работай польскіх націоналістоў, каторые запанавалі ў нашай старонцы і загараджываюць дарогу беларускаму адраджэньню, ёсць і павінна быць: гэта саўсім натуральна. Але справа адраджэньня народу лішне вялікая, лішне чыстая, каб у тым змаганьні дзеля яе трэба было злучацца з расейскімі, нямецкімі, ці іншымі націоналістамі. Ды яно было-б і неразумна, бо націоналізм пануючых націй заўсёды кіруецца да таго, каб панаваць нац слабейшым, каб перэтвараць іх у сабе падобных. Гатак польскіе націоналісты кіруюцца да апалячываньня беларусоў, расейскіе да абрусеньня, нямецкіе заўсёды кіраваліся бы да анямечываньня іх. І дружба з аднымі ці другімі можэ быць куплена толькі за цану нашай ўласнай дэнаціоналізаціі. Дзеля гэтаго націоналісты — ўсё роўна якой націі — заўсёды былі, ёсць і будуць ворагамі праўдзіваго дэмократызму і роўнасьці. Справа-ж адраджэньня нашаго народу звязана неразрыўна з дэмократызмам, і ня можэ быць ніякаго сяброўства паміж намі і націоналістамі тэй ці іншай націі.

Гэтак, не было і німа ніякаго сяброўства паміж дэмократамі беларускімі і гакатыстамі. За палітыку-ж Ганіцкаго мы атказываць ня можэм і ня будзем.

Родная мова.

Кожны народ гаворыць аб дабрэ і зле сваей мовай, і гэта яго права; бо мова—гэта плод географічных і гістарычных варункоў народу, яго звычаёў і абычаёў.

І болей: мова кожнаго асобнаго народу--гэта сумма перэжываньнёў, сумма душ яго жывых і даўно адыйшоўшых у вечнасць пакаленьнёў.

Родная мова—гэта мільёны жывых клетачак мозгу, унасьледаваных чэлавекам ад папярэдзіўшых яго пакаленьнёў, мільёны перэжываньнёў красы, дабра і зла, згукоў і форм; нешчысьлённае багацьця душы, каторае аткрываецца толькі пад дотыкам тых самых згукоў, каторые нарадзілі іх калісь у душах далёкіх пакаленьнёў.

Родная мова—гэта музыка душы, каторай Навышні Стварыцель адарыў чэлавека, гэта натуральны фундамэнт на каторым чэлавек павінен будаваць дом сваей сілы духоўнай, свайго розуму, пачуцьця дабра і эла, справядлівасьці і крыўды, красы і брыдзі.

І горэ таму, хто паднімае руку проці законоў напісаных у кнізе Жывата, рукою Стварыцеля.

Падобен ён да таго неразумнаго чэлавека, каторы будуе дом свой на пяску: спадзе дождж і пацякуць воды і зрыюць яго будоўлю.

Будуйця дом сваей мудрасьці, палацы душы сваей на скале, каторай ёсць родная мова.

Душа, бяз роднай мовы, гэта кветка без каранёў, — гэта разбітая скрыпка, пусты дом напоўнены трупамі.

Душа Жывога не павінна быць гробам пабеляным, каторы панадзен з верху, а ў сярэдзіне повен гнілі; але павінна быць домам радасьці, у каторым грае музыка напевоў калысных вашых матэк і бабак і жыве сіла дзядоў і прашчуроў.

Родная мова чаруе душу і душа рвецца да яе, бо яна калыска душы, гордасць і імя народу.

Сыны Народу павінны любіць і шанаваць яе, бо адна яна жывая крыніца нашаго розуму, пачуцьцёў і семя душы нашай, яна чароўны лек і аружжэ проці сьмерці.

Толькі яе чароўная музыка мае сілу будзіць душы памерших нашых дзяцоў, і аткрываць перэд намі безканечнасць перэжываньнёў тых, каторые радзілі нас і адыйшлі у вечнасць.

Іх душы жывуць у мільёнах нашых мазгавых клетак, у фібрах душы і ажываюць толькі пад гудзьбу згукоў родае мовы.

Родная мова наша, для нас, гэта музыка ўсіх пачуцьцёў, якіе перэжываў народ наш: яго болесьцей і радасьцей, голас яго сэрца і сьвятло яго розуму.

Але якжэ аткрыецца перэд намі наша сэзамская скарбніца, калі ключ да яе, наша мова, або папсован, або загублен намі?

Якжэ мы дабудзем укрытые ў душы нашай скарбы, каторые сабіралі і акуплялі цаной жыцьця і жыцьцёвай практыкі нашы бацькі? Як дабудзем тые нешчысьлёные багацьця мысьлі, паэзіі і перэжываньнёў бацькоў нашых, калі мы забыліся, або сказілі слова, што выклікае іх?

І як мы выкажэм аздобнасць душы нашай, і скуль возьмем аружжэ і сілу у змаганьні за жыцьцё народу, калі чароўная скрыпка, мова наша, папсована?

Мала, Сыном Народу, прызнаваць права на жыцьцё національнай душы—мовы.

Гэтаго не адмовяць нам і чужынцы.

Ад вас, Сыны Народу, вымагаецца болей: вы павінны быць лепшымі! вы павінны будзіць душу сваю і шукаць ключа да нешчысьлёных скарбоў, бо вы правые насьледнікі бацькоў вашых, а не байструкі і падкідышы.

Вы павінны вучыцца роднай мовы, старацца разумець усе адцені чароўнай яе музыкі, павінны ачышчаць яе ад злога зельля, каторае пасеяў на ніве нашай, благі чэлавек, калі работнікі, патомленые днеўнай працай, спалі у ночы.

Кожны беларус павінен, болей чым іншые народы, старацца ачышчаць родную мову ад чужых слоў і зваротоў, бо найміты цемры шукаюць душы нашай, каб забіць яе і затручаюць атрутай крыніцы, скуль пье душа наша.

Запраўды, хто перэсыпае родную мову сваю чужымі славамі—не мае права казаць, што ён любіць яе.

А хто не знае роднай мовы, ня годзен называцца Сынам Народу.

Юры Верэшчака.

Ці запрауды мы ніколі ня будзем мець свайго Міцкевіча, Пушкіна, Сенкевіча, Толстого?

У № 5-ым «Н. Н.» п. Аргус пішэ,—што здарылося яму нідаўна гаварыць з адным „беларусам-інтэлігентам“. Гэты „сын Беларусі» прызнае права Беларусі на національнае адраджэньня і мала таго, ён гатоў ахвотна працаваць для свайго народу, ды яму здаецца, што нічога з гэтаго ня будзе, што якбы Беларусь не развівалася культурна, яна ніколі не даждэцца сваіх Міцкевічоў і іншых. У канцы п. Аргус просіць памагчы радай, якбы „ўдыхнуць сілу у слабое сэрцэ гэтаго нявернаго Хомы“.

Мне здаецца, што „няверны Хома“ так гаворыць ня толькі дзеля таго, што мае слабое сэрцэ, а хутчэй дзеля таго, што крывіць душой. Пан Аргус заве гэтаго „сына Беларусі“ інтэлігентам, а мне здаецца, што гэта збытак для такіх паноў. Гэткіх паноў у нас сягоньня многа. Усе яны абецаюць, што памагалібы, ды баяцца працы свае лажыць дарэмна, бо ў будучым ні бачуць карысьці гэтай працы.

Яны-б хацелі бачыць прад сабой Міцкевічоў!

Стыкаючыся з імі я б спытаў іх, ці яны разумеюць, якое значэньне мае паэт у жыцьці народу? Ці яны цямяць тое, што паэт—гэта кветка выросшая на добрай зямлі? Пекна яна красуецца падняўшы ў верх стройную галоўку сваю! Кветка гэта тым пякнейша, тым дзіўнейша, што у ёй, як у люстры, адбіваецца склад частак глебы, каторая яе выжывіла. Ды ці знайдзеця кветку бяз глебы? Пакажэця мне паэта без народу?

А цяпер, далей, пытаюся «паноў—інтэлігентоў» таго калібру, ці вы разумееця тое, што наш народ ня ёсць ешчэ цяпер гэтаю глебаю, ён цяпер навіна, і, што мы самы павінны старацца, каб яго на гэту глебу вырабіць? Калі вы самі гэтаго не бачыця, дык трэба вам сказаць, што гэты народ нідаўна ўстаў са сну даўгога. Ды што я кажу, ўстаў! Калі вы маеця сэрцэ добрае, калі вы прызнае

цё яму права да развіцця, то старайцесяж разбудзіць яго да жыцьця праўдзіваго, бо ён устаў далёка ня ўвесь.

А хто-ж можэ заручыцца, што у гэтай массе ешчэ спячаго народу не знайходзяцца тые сытные часткі, каторые могуць выкарміць кветку—паэта? Беларусы—гэта народ, так як іншые вялікіе народы, і дайця яму змогу спазнаць гэта, а ён хутка выставіць сваіх паэтаў на раўне с паэтамі іншых народоў.

Я гэта магу цьвярдзіць сьмела, бо кінуўшы вокам на агульнае развіцьце народоў, я ніколі не бачыў, каб народ жыў — падымаўся і разцвітаў без паэта. Заўсёды былі людзі геніальные каторые умелі сабраць характво свайго народу і перэказаць яго у сваіх творах. Чамуж у беларусоў мело-бы быць іначэй, як у усіх людзей. Хай такіе «паны — інтэлігэнты» глянуць з добраго боку на нашу справу сягоньня. Гэтаж так нідаўна мы пачалі праціраць вочы ад сну, а ўжо хваліцца можэм Янкам Купалам, Якубам Коласам і іншымі. Чытайця „паны—інтэлігенты“ іхніе творы, і вы там спазнаеця горкую долю свайго брата, вы спазнаеця, што гэты брат крычыць помачы—ратунку, паглядаючы у ваш бок.

Тамака вы спазнаеця ешчэ і тое, што вы заплюшчыўшы вочы, заткнуўшы вушы на крык і мукі яго, уцекаеця ад яго дзе змога, ды мала таго, вы і тое спазнаеця, што вы самы паднімаеця руку на братоў сваіх, заступаючы ім дарогу да волі і долі.

Хай толькі кожны зробіць для свайго народу гэтулькі, скольк і зможэ і народ гэты хутка падымецца на ногі. Як сытная глеба кветку, так народ наш выгадуе нам паэтаў такіх, як Міцкевіч і Пушкін, а мо і лепшых. Паэты гэтые апісываючы характво, апісываючы падняцьця яго з нядолі выскажуць глыбокую пашану і падзяку ад імені гэтаго народу для тых, што далі яму долю.

Я. Л.

З нашаго жыцьця.

Хатніе парадкі.

Жыцьцё нашэ так ідзе, што яно не дастаўляе нам шчасьця і радасці. Іншы нарэкае на Бога, другі на сваю долю, а трэці сам не знае на што. Адзін вучоны чэлавек казаў, што кожны каваль свайму шчасьцю. Я думаю, што гэта праўда. Нам німа што нарэкаці на Бога а трэба пашукаці прычыну нашай нядолі у чом другом. Перш наперш нашэ нешчасце крыецца у нашай цемнаце і нашай баспечнасьці; усе жджом ад Бога папраўунку нашаго жыцьця. «Калі Бог не дасць шчасьця, то чэлавек нічога не парадзіць“, гаворыць наш беларус. Загляніця толькі ў яго хату, ў яго душу, прыглянцеся да яго сямейнаго жыцьця і вы, дарагі чытачу, скажэця, што так жывуць дзікуны. Гаспадыня — цэнтр сямейнаго жыцьця, кіраўнік парадку, строю, ладу, спакойнасьці, любові, пашаны. А ці яна такая? Яна неахайна, ўсё цела яе, асабліва рукі, гразные. У хаці непарадак: лавы, стол, услон, тоўстым слоем гразі пакрыты; хата тры дні часта густа ня мецена, нямытые гаршчкі, міскі, ложкі на лаві цэлы дзень стаяць; адзежа—гандаракі, спадніцы, радюжкі не прыбраны на лавах валяюцца. Дзеці чорные, замурзаные, абарваные. Сама яна цэлы дзень сварыцца з мужыком, дзяцьмі, праклінае іх; мужык не раз яе бье, ды яна не перэстае лаяцца, бо так рабіла яе матка. Ад такой маткі выходзяць сварлівые дзеці і як вырастуць, то робяцца зьвермі, не уважаюць ні бацьку, ні мацеры, ні суседоў, ані старшых бо яны без ўсякаго стыда і павагі. Глядзіш, вышлі сельскіе хуліганы. Што на гэта маці гэтых дзяцей скажэ? Адна ў яе отказка; „Пан Бог пакараў за якіесь грахі“. Я не магу здзівавацца, што малые дзеці 7—8 лет заражэны злом зладзейства, ашуканства, лганё, ня ўбойства ўжо увайшло у іх душу і трудна іх перэрабіць г. зн. перэўспітаць. Заложэнные у іх сэрцы благіе прывычкі, наклоннасьці разрастаюцца і выходзіць чэлавек благі. Жыцьцё быстра цячэ і робіцца ўсё трудней і трудней, і каб палепшыць яго, конешне трэба над ўсім задумывацца, учыцца. Цяпер я скажу пра селякоў, як яны жывуць, каратаюць свой век. Загляніця на яго надворак ў яго клуню і вы, мой дарагі чытачу, не ўбачыця таго, што называецца культурным палепшэнем. Гдзе ня кінь вокам, ўсюды беднота. Сам гаспадар у абарванай сермязі, замузаны, і яда яго—картоплі с постам і чорны хлеб. На мяса, ён кажэ, ў яго німа грошы, на манапольку-ж ён не шкадуе астатняго рубля. У вольны час, калі ў яго німа работы сядзіць у жыда ў карчме і пляце, сам не знае што, або ў карты грае. Так праводзіць наш селянін сваё жыцьцё. Ен жджэ, штобы Пан Бог яму ўсё даваў. Святкаваць ён любіць, для чаго напрыдумлаў многа сьвят.

Што ж трэба зрабіць, каб наш беларус жыў разумна? На гэта ёсьціка адзін адказ Яму трэба асьветы, навукі, каб ён знаў, хто ён такі.

Стары дзед Міхась.

Наша недбайшчына.

У Пецярбурзі, як чуваць ёсць гурток навуковаго пазнаньня Беларусі каля катораго, здаецца, гуртуецца унівэрсытэцкая маладзеж, ды ешчэ ёсць выдавецкая суполка „Загляне сонцэ і у нашэ ваконцэ“. Дзьве беларускіе установы. А тымчасам калі на калядные сьвяты у Пецярбурзе быў зьезд вучыцелёў пачатковых школ, то пецярбурскіе беларусы не сцікавілі зрабіць агульнай вечарынкі дзеля беларускіх вучыцелёў, на каторай можна было-б вытлумачыць найважнейшые пытаньня прасьветы свае забытае бацькоўшчыны. Была самая найлепшая дзеля гэтаго пара, але нашы пецярбуржцы спудлавалі. Нічога цяпер ня зробіш: што прайшло таго ня вернеш. Але каб гэты промах навучыў нас у другі раз быць руплівейшымі і цікавейшымі да справы пашырэньня сваіх ідэй.

Годзі, браткі, спаць, пара прачыхацца і ісці на работу. Цемра народная просіць сонца, просіць сьвету!..

Член з'езду **К. Л—ко.**

Днепр.

Льецца ціха ды магуча
Днепро, рэчка наша,
То ў сабе галубіць сонцэ,
То паводкай страшэ.

Ой люблю цябе, мой дзедка,
Днепро ты мой родны;
Ў твае воды пазірае
Годны і нягодны.

Сядзе старэц над абрывам,
Грэе свае косьці,
А яму ты пасабляеш
Сьніць аб маладосьці.

Цяжкі гэты сон заўсёды—
Гора было многа,
Ну, а радасьці бывае
Больш у маладога.

Выйдзе к табе ночкай цёмнай
Пара закахана;
Праваркуюць, як галубкі,
Да самога рана,

Ты зірнеш і усьміхнешся
Зашуміш вадою,—
Напужаеш парабочка
З дзеўкай маладою!

На тваю касу пешчану
Летам і вясною
Выбегаюць дзеткі нашы
Пагуляць с табою.

А ты, грозны і магучы,
Як родная матка
Сцеражэш і забаўляеш
Малое дзіцятка.

Я твaей вадой абмыўся
Як на сьвет радзіўся,

Дзьве раны.

Чаго, ты, шуміш так, бяроза? Ці ты шуміш аб сваім жыцьці, у каторым так многа ты перэнесла ўселякай цяжбы? Цябе ніхто не садзіў, ты сама ўзрасла пры дарозі. Ніхто цябе не паліваў, акром цёплаго веснавога дожджыку. Зямельку каля тваіх карэньнёў падрушывалі толькі чэрвячкі і другіе жывые стварэньня, што так хутка вылазуць з зямлі вясной. Як ты была саўсім ешчэ кволенькая, цябе ні раз занасіло мяцеліцай. Ні адзін раз ты перэтрымала і вялікіе буры. Знесла ты ўсю нягоду злую у сваім жыцьці.

Ці ты, можэ, так жаласна шуміш затое, што скончылося лета, і ты ня будзеш болі маніць сваімі сьвежымі зялёнымі лісьцямі дарагіх гасьцей — пташачэк, каторые так радасна хвалюць Тварыцеля у сваіх песьнях? Ці, можэ, затое, што пад тваей ценьню ня будзіць атдыхаць пасьля цяжкай працы араты?

Не шумі, бяроза! Прыдзе другая весна, абагрэе цябе яснае сонейка, і ты прыбярэшся ў зялёные лісточкі, заместа гэтых, што круцяцца ад ветру каля цябе. К табе прыляціць і сядзе шэрая зязюля, яна звонка закукуіць аб шчасьці і долі... К табе ціха, крадучыся, як цень, прыдзе маладая дзяўчына і будзе ждаць свайго мілаго.

А бяроза усё шуміць і шуміць пахіляючы сваю голую вярхоўку то ў адзін то ў другі бок. Чаго-ж яна шуміць? Яна шуміць і ў гэтым шуме чуецца нейкі плач ад болю, бо з яе белаго цела нехта безжаласнай рукой садраў бяросту і там вялікая рана . Яна чуе, што вясны ужо для яе болі ня будзе .. Яна засохне .. І тады яе сьсякуць. Ешчэ горш зашумела бяроза.

Аб чым, ты, гаруеш, дзяўчына? Чаму, ты, спусьціла свае ясные вочы? За што ты стала бела, як бяроза? Ці табе абрыдла з маленства твая горкая доля у тваім жыцьці? Ты радзілася і ўзгадавалася у вялікім горы. Ня чула ты у люльцы матчыных ласкавых песень, не бачыла ласкі і як расла. У цябе не было цёплаго кутка свайго, ты хадзіла па чужых людзёх, знасіла многа многа крыўды на сваім сэрцы і многа перэнесла цяжкай работы на сваіх маладых плечах. Але усё-ж ты той ціжар здалела ўжо, і цяпер прышлі і твае лепшые дзяньк і, то чамуж табе не засьмеяцца, дзяўчынка?! Паглядзі, як сонейка грэе! Скора весна. Ты выйдзеш на квяцісты зялёны лужок і голасна запяеш песьню

І чуюцца словы дзяўчыны, як той шум бярозы. „Для мяне ня будзе ўжо болей вясны... У мяне на сэрцы глубокая рана. Нікому не загаіць гэтай балючай раны... Загаіў бы яе толькі адзін, каго я і дагэтуль так шчыра кахаю, але ён мяне ўжо пакінуў... І цяпер я адна, як тая бяроза пры дарозі.

Ешчэ горш заплакала дзяўчына ..

Птушка з балота.

Дайця мне прыязнь людзкую!..

Ночка. Заснуло ўжо ўселякае стварэньне... заснуло.. Нават вецярок дуронік, заснуў ціха і соладка... Усё сьпіць .. І птушкі паснулі, не чуваць іх гоману і песень І ўвакол такая цішына... цішына нічым не перэрываная.. вечная..

. . . .

На ясным небі мігацяць мільёны зорак... Ночка ўжо глыбокая, а яны ешчэ не сьпяць .. не сьпяць. міргаюць адна на адну і ціха гамонюць паміж сабою... Кожную мінутку ад другой грамады зорак адлучаецца адна.. І сплывае памаленьку, астаўляючы на небі шлях чырвоны падае на зямлю і гіне у абнімаючай яе цемнаце..

. . , ...

Над вялікай, спакойнай вадою возера, з распушчэнымі валасамі тонкіх, зялёных галінак, аблітая белым, роўным сьветам месяца, стаіць бярозка... Стаіць сонная .. задуманая... А прытуліўшыся да яе стаіць маладая дзяўчына... Яе белы твар пакрыты імглою смутку... З вялікіх, глыбокіх, як морэ, вачэй, пазірае жуда за чымсь незнаным, а жаданым .. Вачыма гэтымі глядзіць яна у мігцячые на небі зоркі... Бо яна—такая сумная, адзінокая—мае да гэтых зорак просьбу... Вялікую просьбу!..

Калісь, даўно, будучы маленькім дзіцяткай, чула яна ад сваей старай няні, што ў летнюю ночку, калі ўсенько пасьне сном глыбокім, а адны толькі зоркі не сьпяць, гамоняць паміж сабою і міргаюць адна на адну,—то яны тады ў цішы нямой раяць аб долі людзкой. І пасылаюць свае сяэтронкі на цёмную нудную зямельку, каб яны пакрыўджэным утулялі сьлёзы нядолі... каб спаўнялі іх найгарачэйшые жаданьня... А калі у тую пару, як зорка падае з неба на зямлю, сумны чэлавек вымовіць свае гарачае жаданьне, то збудзецца яно, збудзецца напэўна.

Словы гэтые успамінала дзяўчына... Успомніла... Словы гэтые сталі перад ею выпісаные агністымі літэрамі на небі .. І бледны яе твар і сумные вочы яе заясьнелі сьветам надзеі... Выцягіваючы рукі да падаючых кожную мінуту зорак ціха, горача шэптаць пачала... «Зоркі мае .. зоркі... прашу вас... прашу аднаго... дайця мне скарб вялікі... скарб, без катораго ніводзін чэлавек шчасьлівым быць ня можэ... без катораго душа чэлавека вечна сумная.. вечна адзінокая... дайця мне яго .. Дайця мне скарб гэны—прыязнь людзкую! . Дайця мне прыязнь людзкую... зоркі! .»

Змоўкла... Толькі у вачах яе шырока атрытых, у сьлёзах вялікіх, цякучых па бледным твару, можна было вычытаць нямую, але гарачую просьбу аб прыязьні людзкой...

. . . .

Ночка. Ціха, так ціха . І дрэўца не ўскалыхнецца . і пташка не чырыкне... З яснаго неба падаюць зоркі.. падаюць .. Падаюць ціха... і гінуць ..

Мірко.

І абмыюся у часіну
Перад дамавіной.

Жыў с табою, гадаваўся,
Душой загавею...
Ой Днепро ты наш каханы,
Як люблю цябе я!..

С. Шолкоўскі

Анкета аб вужах.

Усім ведама ак многа у Беларусі ёсць песень, казак, розных прымет і забабоноў, але з другога боку людзі мала усім гэтым цікавяцца і, ў канцы канцоў, у нас мала запісана народных песень казак, прыказак і інш., а тымчэ сам усё гэта хутка вымірае, забываецца і навекі гіне для навуковаго пазнаньня ня пісанай гісторыі веры, жыцьця і думак нашых прашчуроў.

Гэтай анкетай мы звертаемся с просьбай да ўсіх нашых корэспондэнтоў і чытачоў с просьбай не атркладаючы запісываць усё, што самі ведаюць, ці могуць дапытацца ад сваіх суседоў ды у старых людзей аб зьмеях (вужах) і звязаных з імі забабонах, а такжэ казкі аб вужах і зьмеях, песьні аб зьмеях, гульні у каторых уходзіць пад якім будзь відам зьмей, вуж—(яшчур) і інш.

Атказы просім пісаць у такім парадку:

1) Мейсцоваць, губэрня, павет, валасьць, сяліба і хто запісывае (імя фамілія)

2) Ці цяпер вужы ешчэ сустрэчаюцца у вас, як яны выглядаюць і дзе жывуць. Ці гадуюць іх па хатах, а калі цяпер не, то ці даўней гадавалі?

1) Ці вужы лічуцца карысными, ці шкодными, чым карысны і чым шкодны? Ці забіваюць вужэй і чаму?

4) Ці ёсць у вашай ваколіцы камяні званые „зьмеявікамі“, як яны выглядаюць, што аб іх расказываюць людзі? А можэ ёсць камяні пад іншым названьнем, ці саўсім без названьня з рысункам зьмея?

5) Ці несустрэчаюцца у вашай ваколіцы крыжы прыдарожные, крыжыкі і мэдалікі са зьмеямі, якіе яны, і ці гэтые крыжыкі і мэдалікі носяць на сабе, ці толькі пераховываюць і чаму?

6) Якіе варожбы і прыметы са зьмеёў сустрэчаюцца у вас?

7) Якіе казкі расказываюць аб зьмеях і вужах, якіе сустрэчаюцца прыказкі і песьні?

8) Што кажуць аб жыцьці зьмеёў іх нараджэньні, сьмерці, характару і абычаях?

Атказ на анкету просім пісаць на звычайнай пачтовай паперы і перад кожным атказам пасярэдзіне ставіць цыфру пытаньня.

Рэдакція.

З Беларусі і Літвы.

З Віленшчыны.

Чуткі с пад Дзісны.

Хоць можэ і не варта было б у Новым гаду ўспамінаць тое, што было у старым, але раблю я гэта стараму году на стыд, а Новаму на навучаньня.

Калядными сьвяткамі у суседніх вёсках мелі мейсца такіе здарэньня.

Пазваў заяць цесьця з цешчай у госьці. Цесьць с цешчай уважылі просьбу і прыехалі. Пакуль што усё ішло, як трэба быць: пілі, елі і гукалі па свойску. Пасьля—ні начы мусіць чорт хвастом у чарцы балтануў: усё пачало робіцца шыварат на выварат. Цесьць тоя, заяць гэна; цесць гэна, заяць тоя; вышла спрэчка Ня доўга думаючы заяць цесьцю.. як сьвісьнець апляуху, дый с такім імпэтам, што той ажно патыліцай, аб сьцену стукнуўся, чуць, чуць з лаўкі далоў ня зьехаў. Уступілася цешча — заяць і цешчы; падскочыла жонка — ён і жонцы.. І пашло... усё роўна як у тэй басьні, што... дзедка за рэпку, бабка за дзедку: той уступіцца за таго, а заяць і лупцуіць усіх найлепшым парадкам..

На гэту баталію узайшлі селянскіе мальцы. Узьмілаваліся яны над цесьцем і звязалі зяця. Узабраўся тады цесьць па зяця, поўзаў па ім с каленькамі, здзекаваўся над зяцявымі бакамі, пакуль душа нацешылася.. Зяць цярпеў, а тымчасам стараўся як колік развязацца, і гэта яму удалося. Атскумацій бы ён ізнова цесьця, але мальцы не дапусьцілі. Тады ён выскачыў на двор, схапіў калок, пабіў сам сабе усе наружные вокны і ў шчэнт паламаў цесьцёў скі вазок.

Як праспаліся, дык цесьць с цешчай пацягнулі дамоў уцалеўшые палазы с капыламі, а зяць паехаў да шкляра заказываць новые вокны.

Да Вялікадня мірыцца ня будуць — Так сама сын з бацькам пры нейкай размове засьпіраліся. Бадай што сын хацеў у мясаед жаніцца, а бацька казаў: пагадзі—дзеўка ня вырасла. Сын бацьку шварнуў міскай у лоб, а бацька уплютаўся сыну у пэйсы, выцягнуў з за столу і, як старык ешчэ пры сілі, дык мусіць быць атпалосаваў бы і ладна, але умешаліся бабы і, дзякаваць Богу да худа не дапусьцілі. Цяпер ужо здаецца сын з бацькам ні злосьці, ні помсты адзін на другога ні маюць.

— z —

На першы дзень Каляд памаліўшыся у цэркве Богу, два родные брацікі, сыны аднаго бацькі і аднэй маткі, Касьцючок і Владзючок налакталіся нягдзе гарэлкі і едучы дамоў пазорылі. За што пазорылі—невядома. Можа або ды разам адну дзяўчыну уцэмілі, хто іх знае а толькі што сварыліся дужа шчыра і колькі раз адзін да другога с кулакамі сувалiся, але біцца не адважыліся, за тым мусіць, што на дварэ стаяў мароз ды у пальцы было сьцюдзёна.

Прышоўшы да хаты разам з усімі разгавеліся кілбасой, хлёбнулі ешчэ па чарцы гарэлкі і ўзяліся ізнова адзін другога да розуму даваздзіць. Слова па слову—і.. сашчаміліся. Сілёшкі былі роўные, дык яны дужа доўга сапелі, сапелі, сапелі: ні той таго, ні той таго не маглі здоліць. А к таму ешчэ абодвы салдаты, дык да бою, знаца, надта спрытны. Але Уладзючок вярнуўся са службы у 1909 гаду, а Касьцючок у 1912, дык гэтаж, што атслужыўся пазьней значыцца, Касьцючок—не забыўся салдацкай сьмекалкі. Зразумеўшы, што бьючыся па совесьці, верху ня возьме, ён скорэнька.. цап!.. і учапіўся зубамі за братні твар... Брат і дзюбку развязіў...

«Эт, ні той таго, ні той таго.. А ніхай ладьві сьвята пажартуюць, — абы адзін другога не ўкалечылі»—думалі упярод дамашніе. Ажну глядзяць—кепскіе жарты — Схамянуліся... Бацька за Касьцюка, матка за Ўладзюка — тузалі, тузалі, тузалі, — ані туды таго.. Толькі енку болі.

Дзякуй Богу, што на гэту пару быў у хаці трэтці брат Вінцучок—Яму удалося прыдумаць надта добры спосаб як развязаць братоў. Умешаўся ён у братнюю і хатнюю справу, схапіў Касьцючка за горла і моцна сьціснуў за самы прасок. Раптам Касьцючок ашчэрыў зубы і паказаў язык.

Пасьля вайны наступіў мір. У Базылевай хаці ізнова пашоў парадак, але Уладзючок, у памяць баталіі 1913 году, і цяпер носіць на шчацэ шрам пахожы на маладзік.

—z—

У Дзісне гэтымі днямі укралі с кватэр чацьвёра коні. У Балдышах (15 вёрст ат Дзісны па Друнскаму трахту) укралі с хлева карову. Скрыўдзілі бедную салдатку. Мужык яе прыхадзіў на пабыўку і з радасьці яны мусіць смачна заснула, а тымчасам кароўка і паехала... Хто украў—невядома.

Канопка с Краснасельля і Гаргель с Тімошкава у Дзісне заняліся за падвячорак, а нехта узяў і адрэзаў коням хвасты! Ешчэ Канопкаваму сюды туды — толькі, знаца, роўна косткі—а што Гіргялёваму, дык і костку абстрыглі...

— z —

Кажуць, што дзісенскі праўнік дакляраваў даць стражнікам па 15 рублёў гасьцінца, калі яны найдуць крадзеных коні,—а калі не найдуць—ахвяраваўся аштрапаваць па 15 руб кожнага. Цяпер стражнікі дужа рупна ішчуць.

Ад усіх жыдоў, каторые маюць заездные панадворкі спраўнік патрэбаваў падпіску, што калі са двара украдуць чыйго каня, каб той жыд, у чым дварэ гэта кража зроблена — заплаціў за каня. Некаторые не сагласіліся. А тые, у якіх бываець многа народу і якіе маюць добры доход ад „падвячор каў“—тыя падпісаліся Кажуць, што паперу гэту спраўнік пала жыў у Акруўжным Судзе.

Петра Беларус.

З Міншчыны.

Арэндная справа

Камароўскіе арэндатары, нічога ня здолеўшы з выдачай ім доўгатэрміновых кантрактаў, пачалі на правах новаго закону (8 чэрв. 1912 г.) выкупаць землі на ўласнасьць. А тымчасам на Камароўцы шпарка ідзе высяленьне старых арэндатароў за ня выплату высокай арэнды.

Палеваньня на дзіка.

Каля Заслаўля, (Мінск. губ. і пав) у лесі пана Протасэвіча застрэлілі дзіка, каторы прыйшоў са Старасельскаго лесу, бо там рабілі палеваньне ды ён там выкруціўся, а тут яго як абступілі паляўнічые, то ён і наскочыў на старога пана Протасэвіча, а той яму і усадзіў абедзьві кулі каля пярэдніх лапатак, а другіе паляўнічые ешчэ папраўілі, то ён і даўся. Вагі меў той дзік пудоў каля васьмі

Я. М.

Напад.

У мястэчку Ракаве, Мінск губ. 17 студня напалі мейсцовые разбойнікі на аднаго чэлавека з вёскі Вялікае Сяло і так збілі, што прабілі дзірку у галаве і у двух мейсцах зламалі руку. Пакалечэнаго чэлавека адвязлі у бальніцу, але нет ведама ці ён выздаравее. Разбойнікоў было чатырох, трох з Ракова, а чацьвёрты с тэй самай вёскі і іх усіх у панядзелак 20 студня арэштавалі і пагналі у мінскую турму.

Янка Макоўскі.

З Гродзеншчыны.

Палажэньня нашаго хлебароба многа залежыць ад прыродных варункоў. Напрыклад леташняе лета у нас было мокрае, часта ў часе сенакоса і жніў падаў дождж, каторы нарабіў надта многа уроны для гаспадароў. У саму касьбу ў чэрвені і ліпню бязмерна падалі дажджы. І з гэтай пры чыны ня можна было загатаваць сена, а хто і загатаваў колька вазоў сена, то гнілога. Сенажаці на Палессі у Кобрынскім, Пружанскім, Брэстскім, Слонімскім паветах, дзе найболыш трымаюць для гною скаціны, ня скошэна, а калі дзе недзе стаяць стажкі, гнілога сена. Гэтым сенам корміцца скаціна. Ад Каляд яна стала ападаць на ногі і падыхаць. Цягнуць бедные людзі сваю скаціну у поле варонам і сабакам. Што далей будзе? Ешчэ далёка да вясны, і без абмылкі можна сказаць, што скаціна ўся выдохне. „Калі німа скаціны, як гаворыць наш хлебароб, то німа і хлеба“. Як чэлавеку німа хлеба, то ён сім тым пракорміцца і можэ пайсці на работу, но калі німа скаціне сена, то німа горшай бяды. Кінуліся селяне купляць у жыдоў атрубы і карміць скаціну, але і гэтаго корму трудна дастаць. Згаварываюцца селяне купляць вагонамі отрубы, ды ня ведаюць, дзе іх прадаюць. Добра было б, каб хто праз газэту «Наша Ніва» напісаў адрэс, дзе можна купіць вотрубоў.

Дзед Міхась.

З усіх старон.

Перамены у правіцельстве.

Міністр фінансоў і прэдседацель савету міністроў Коковцов вышоў у адстаўку. Яму далі тытул графа. Прэдседацелем савету міністроў назначылі Гарэмыкіна, а міністрам фінансоў—Барка.

Асьвета.

= Міністр асьветы Кассо не затвердзіў акадэміка Маркова пачотным членам пецярбурскаго унівэрсытэту.

= Екацерынаслаўскі школьны округ загадаў купляць для школ кніжкі толькі патрыотычных выдавецтв. Асабліва дамагаецца каб заводзілі чорнасоценные кніжкі Пурышкевіча, Нечволодовой і т.п.

= У Орэнбурзе ёсць 20 гарадзкіх школ. Усе гэтые школы халодные і цёмные і прычыняюцца да распаўсюжывання уселякіх хвароб. Гэтымі днямі гарадакі доктар зрабіў рэвізію і знайшоў каля 200 слепнучых ужо дзяцей. Даведаўшыся аб гэтым гарадзкая управа ухваліла.. купіць для дзяцей акуляры.

= Папечыцель кіеўскаго школьнаго округа выдаў асаблівы цыркуляр да ўсіх начальнікоў сярэдніх школ і дырэктароў народных школ сваго округу, у каторым прыймаць які колечы удзел у сьвяткаваньні гадаўшчыны Шэвчэнка, раздаваць дзецям кніжкі і т. п. забаранае.

Папечыцель Каўказкаго школьнаго округа забараніў Тыфліскім сярэднім школам сьвяткаваць 85-летнюю гадаўшчыну смерці А. С. Грыбаедова.

Свабода слова і друку.

= Екацерынаслаўскі паліцмэйстар завёў папярэднюю цэнзуру для тэкста на вывесках.

= Саратоўская адміністрацыя вымагае ад валасных упраўленій не выпісываць паступовых газэт, а выпісываць толькі чорнасоценную газэту «Волгу».

= Маскоўскі граданачальнік аштрафаваў на 500 рублёў газэты: „Новь“ і „Утро Россіи“.

= Кіеўскі губернатар аштрафаваў на 300 р. рэдактара газэты «Кіевская Мысль».

= Харкоўскі віцэ-губернатар аштрафаваў рэдактара газэты «Утро» за стацыю аб костромскім губэрнатары на 200 р. і аўтора стацьці такжэ на 200 р.

= Рэдактара «Подольскіх Извѣстій» пасадзілі у вастог на 3 месяцы.

У процягу мінуўшаго году адэскіе газэты былі аштрафаваны 40 раз на 5250 рублёў.

= Пецярбурскую газэту «День» аштрафавалі на 500 р.

= Рэдактара газэты «Пецерб. Курьер» цягнуць пад суд па 127 стацьці за крытыку правіцельства.

= У Сімферополі на забраньні мусульманскаго добрачыннаго т-ва прыстаў забараніў гаварыць у роднай мове. Сабраньне не адбылося.

Пад суд за маніфэст.

Украінскі біржэвы камітэт, які звярнуў увагу правіцельства на тое што трэба выпоўніць маніфэст 17 акцябра, цягнуць пад суд.

Справа і спраўкі адміністрацыі.

= У Одэсе аддалі пад суд за вымагацельствы шэсць агентаў сыскнога аддзелу.

= У Екаперынаслаўскім сыскным аддзелі увольнілі начальніка аддзелу і яго памошніка за вымаганьне грошэй у прыватных асоб.

= На Падолі, быўшаго начальніка вінніцкай турмы Вершковскаго і некольki турэмных надзірацелёў аддана пад суд за катаваньне арыштованных. Цікава, што п. Вершковскій і цяпер пануе у турме, але ўжо ў іншым мейсцы.

= У Пецярбурзе арыштавалі быўшаго сьледаваценя, каторы папоўніў больш як 20 зладзействаў.

= Есць чуткі, што вядомы ротмістр Трэшчэнко, каторы у свяім часе разстрэліваў ленскіх рабочых маніцца высьвенціцца у свяшчэннікі.

= Харкоўскі губэрнатар вымагае ад горада звялічэньня паліціі так, каб на 400 жыхароў прыходзіўся адзін гарадавік.

= У Яраслаўшчыне земскі начальнік А. варочаючыся с палевання зайшоў у сяло Токарэва і пачаў хадзіць ад хаты да хаты просючыся на члег, але заходзіў толькі ў тые хаты дзе былі адны бабы. Кабеты канечна п. земскаго не пусцілі к сабе на нач, а адсылалі туды, дзе ёсць мужчыны. Посьле нейкаго часу п. земскі засудзіў за гэта усіх баб па 2 — 3 дні арэшту без замены штрафам.

Забастоўкі і галадоўкі.

= У Пецярбурзе забаставала гасударсцьвенная друкарня. Пакінулі работу 600 чэлавек. Забаставалі с тэй прычыны, што майстар І. Нэйман за вельмі востра сватаўся да дзеўчат-работніц

= У кастрамской духоўнай сэмінарыі абьявілі галадоўку 340 сэмінарыстоў праз тое, што памоцнік інспэктара за лішне срога з імі абходзіўся.

За учыцельскі зьезд.

= У Кіеве дырэкрары народных школ на нарадзе ухвалілі уволіць усіх дэлегатаў на учыцельскі зьезд.

= Александроўская земская управа (у Екацерынаслаўшчыне) увольніла учыцеля што выступаў на вучыцельскім зьездзі у абарону украінскай школы.

Проці сьвяткаваньня столетняй гадаўшчыны Шэвчэнкі.

Пецярбурская агентура разаслала ведамасць, што святкаваньня шэўчэнскай гадаўшчыны у лютым г. г. ня будуць пазволены.

Юбілейные маркі.

Юбілейные маркі (с партрэтамі расейскіх цароў) будуць ў хаду дя 31 дзекабря 1914 г.

Ураджай.

Па данным цэнтральнаго управленьня статыстычнаго камітэту, у 75 губэніях і абласьцях, па атрыманых да 24 студня ведамасьцях, відна, што на ураджай надзея не вялікая.

У мутным віры.

Гультай.

—«Не хачу я болей
Жыць у роднай хаці,
Лепш у сьвет пайду я
Шчасьця пашукаці.
Згіні гэта хата!
Як у ёй нягодна;
Хачу жыць багата,
Сыта і выгодна.
Не хачу я болей
Хлеб з мякінай есці,
Валачыць бравэрку,
Лапці з лыкоў плесці.
Тут усё нескладна
Ні у чым патолі;
Шмат рабіці трэба,
А гульні—ніколі!»
Так казаў сын бацьку,
З дому рваўся ў людзі..
Я б спытаў: дзе-ж лепей
Гэтакаму будзе?..

Л. Ростоўскі.

Рэдактар-выдавец
А. Ўласоў.

БІОМАЛЬЦ З ЖАЛЕЗАМ

ДЛЯ КРЭПКА МАЛАКРОУНЫХ

мучаючыхся бледнай немаччу, знебыткаваных, слабасільных, рахітычных і слабых з роду дзяцей. Біомальц прадукт дабытый натуральна з соладу. «Біомальц з жалезам» уплывае безпасярэдна на кроў, аздараўляе яе. атхіляе застоі, устанаўлівае акуратную яе цыркуляцію і павялічывае числo крывяных куляк. Пасьля прыняцьця 1—2 бляшанак Біомальца наступае відочнае палепшэньне у агульным палажэньні арганізму, паднімаецца апэтыт, устанаўліваецца акуратнае перэтраўліваньне, нэрвы крэпнуць і настраеньне палепшаецца. Лёгк'е пад ўплывам Біомальца здаравеюць і дыханьня робіцца нормальным і лёгкім. Біомальц прыятны смакам і яго ахвотна прыймаюць нават самые капрысные і хворые дзеці. Ен пажыўнейшы і смачнейшы чым какао.

Біомальц з жалезам: у бляшанках па 1 р. і 1 руб. 80 кап.

Хімічная фабрыка Бр. Патэрман, Тэльтов Бэрлін. Літэратуру высылае прэдстаўніцтво для Расеі Т-во „Аутосіл“, Вільня і Бэрлін.

Толькі **БЕЛАРУСАМ** селянам прадающца вучасткі зямлі у іменьні Гай, каля самаго гораду Пінска Задатак па 20 руб. ад дзесяціны разсрочка платы на колькі гадоў па 6%. Асабліва важна для гароднікоў, рэмесьнікоў, фабрычных работнікоў і скатаводоў.

Э. Зуземіль, ім Гай, каля гор. Пінска Мінск. губ.).

БЯЗСПОРНА,

што **„СЭН РАФАЭЛЬ“** ёсць тонічнае, укрэпяючае, устанаўляваючае сілы, памагаючае травіць і вычурнае на смак **ВІНО.** Вымагайця толькі віно Кампаніі віна «Сэн-Рафаэль» **ВАЛАНС,** Дром (Францыя).

Асьцерэгайцеся падробак.

200,000 р. 75,000 р. 40,000, 25,000 р. і т. д

Праўдзівые Гасударственные **Выгрышные Білеты**

2-ай пазычкі **на 1 марца 1914 году з укладам**

7 руб. 50 кап.

прадае Банкірскі дом **М. С. Матусовскій Кіеў** Александроўская вуліца 34.

Асобы даўшые задатку 7 р. 50 кап. атрымліваюць адну двадцатую часць выйгранаго якое можэ пасьці 1 марца 1914 году на двадцаць пяць выгрышных 1-й пазычкі, нумэры каторых акуратна азначэны у квітанціі, высыланнай зара па атрыманьню грошы.

На выпадак ціражу, безплатна абменіваем на квітанцію у 25 білетоў чароднай пазычкі г. зн. 1 марца 1914.

1 марца 1914 году

выігрываюць усяго 300 білетоў 600.000 руб. Выйгрышы адбываюцца ў С.Пецярбурскай Канторы Гасударственнаго Банка

і табліцы друкуюцца ва усіх газэтах.

Увага: Пры высылцы грошы просім: паказаць Ваш акуратны адрэс для заказных пісем.

Спісак асоб, каторые выйгралі па нашых квітанціях вялікіе суммы у Студні, Марцу і Маю 1913 г. і ў Студні 1914 г., высылаюцца, на жаданьне безплатна.

2 квітанціі на учасьце ў 50 білет. 15 р.

3 квіт. на учасьце ў 75 біл. 22 р. 50 к.

Квітанція высылаецца такжэ і наложэнай платай, па аттрыманьню задатку па 3 руб. на кожную квітанцію.

Фосфорытны завод
ІВАНА ВАСІЛЬЕВА

Ст. Сешчынская Р. О. жал. д.

суліць на ўдабрэньня палеў, сенажацеў, садоў і гарадоў

фосфорытную муку з глауканітных фосфорытоў, маючую у сабе ад 12 да 16% фасфорнай кіслаты і да 30% калі.

Тэрмосфат з абпаленых фос форытоу маючый у сабе ад 18 да 23% фосфорн. кісл. 75% распушчаемасці. Прэйс-куранты рады і отзывы безплатна.

У маёнтку Вялікіе Гранічы

Віленскаго пав. Віленскай губ.

Дзедзіча Свіды, прадающца 400 дзесяцін зямлі, парэзаные на хутарскіе вучасткі рознай меры, у кожным ёсць сенажаць і лясочак. 7 верст ад ст Уша Л. Р. ж. д. Аб варунках можна даведацца па адрэсу: *Горад Радашковічы, Віленскай губ., м. Вялікіе Гранічы, Стэфану Свіда.*

ДАСТУПНА КОЖНАМУ купіць вучастак зямлі у „Звярынцы“ у самай лепшай часьці гораду Вільні. Мейсцо васць прыгожая, здровая лео і рэка.

Цэны і варункі выгодные.

С куцляй пасьпешайця: зямлі асталося саўсім мала! Гэта—апошні раз напамінаецца.

За спраўкамі звертацца у кантору па прадажы вучасткоў у Зьвярынцы: Вільня „Звярынец“, Георгіеўскіпраспэкт, д. № 48. Тэл. № 46.

Спраўкі выдаюцца праз увесь дзень, не вылучаючы і сьвят.

Друкарня Мырціна Кухты, Татарская 20.